

Länsstyrelsen
Skåne

Brottsutvecklingen i Skåne 2020

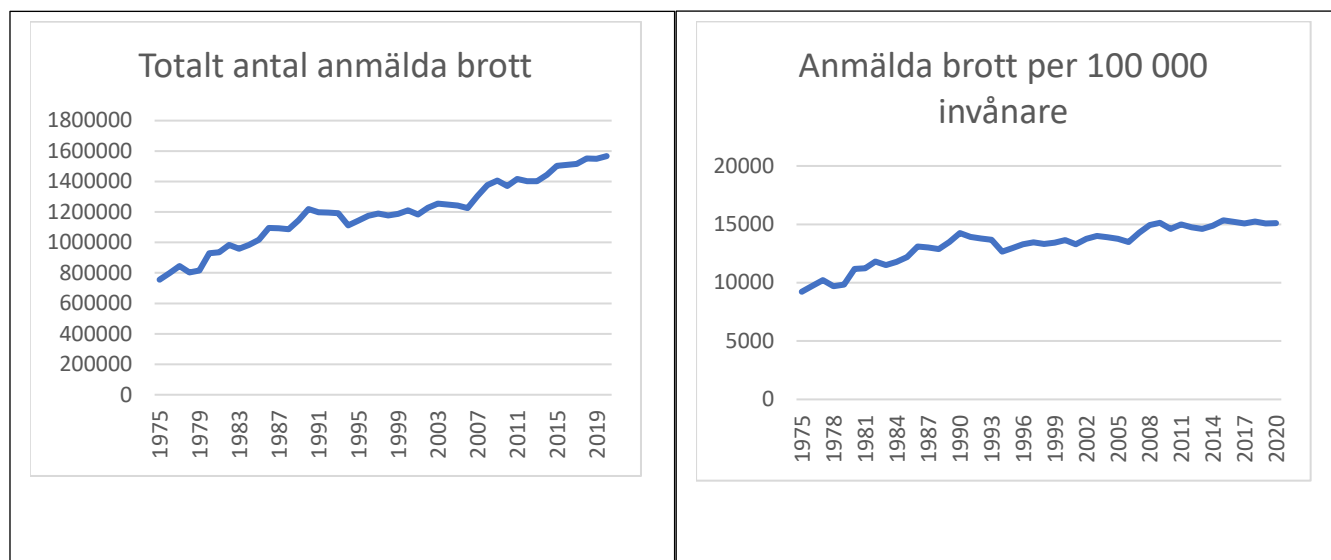

Brottsutvecklingen i Skåne 2020

Detta dokument är framtaget av brottsförebyggande samordnare på Länsstyrelsen i Skåne. I dokumentet presenteras den årliga lägesbilden för brottsutvecklingen på regional nivå. Den regionala utvecklingen redovisas på länsnivå innan 2015 (Skåne) och efter 2015 på Polisregionens nivå, Region Syd (Skåne Blekinge, Kronoberg och Kalmar). Detta efter Polismyndighetens omorganisering 2015. Dokumentet bygger på statistik och publikationer från Brottsförebyggande rådet (Brå), Polismyndigheten, Centralförbundet för alkohol och narkotikaupplysning, (CAN), och Nationellt centrum för kvinnofrid, (NCK). Jämförelser mellan kommuner redovisas per 100 000 invånare.

Totalt antal anmälda brott

Under 2020 anmäldes cirka 1 570 000 brott till polis, tull eller åklagare, vilket innebar en ökning med 1 % jämfört med 2019. Jämfört med 2011 har det totala antalet anmälda brott ökat med 11 %. Under samma period har dock även befolkningen ökat. Detta medför att per 100 000 invånare är ökningen motsvarande 1 %. De anmälda brotten har ökat kontinuerligt sedan 1975. Ökningstakten var starkast fram till 1990-talet. Därefter var ökningstakten svagare under perioden fram till mitten av 00-talet, för att sedan återigen öka.¹

Figur 1: Diagrammet till vänster visar det totala antalet anmälda brott och diagrammet till höger visar antalet anmälda brott per 100 000 invånare.²

Statistiken ovan visar antalet anmälda brott och inte det totala antalet faktiskt begångna brott i samhället. Hur stor andel av de begångna brotten som anmäls varierar beroende på brottstyp, och endast för enstaka brottstyper kan anmälningsstatistiken antas ge en ungefärlig bild av hur många brott som verkligen begås. För flera brottskategorier finns ett stort mörkertal. Benägenheten att anmäla en viss typ av brott kan förändras över tid, till exempel på grund av förändrade attityder till brott i samhället eller ändrade försäkringsvillkor. Inom vissa brottstyper, som narkotika- och trafikbrott, beror antalet anmälda brott till stor del på polisens och andra myndigheters kontroll- och spaningsinsatser. Om insatserna förändras påverkar det oftast antalet anmälda brott. Förändringar i lagstiftningen eller i normer och

¹ Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

² Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

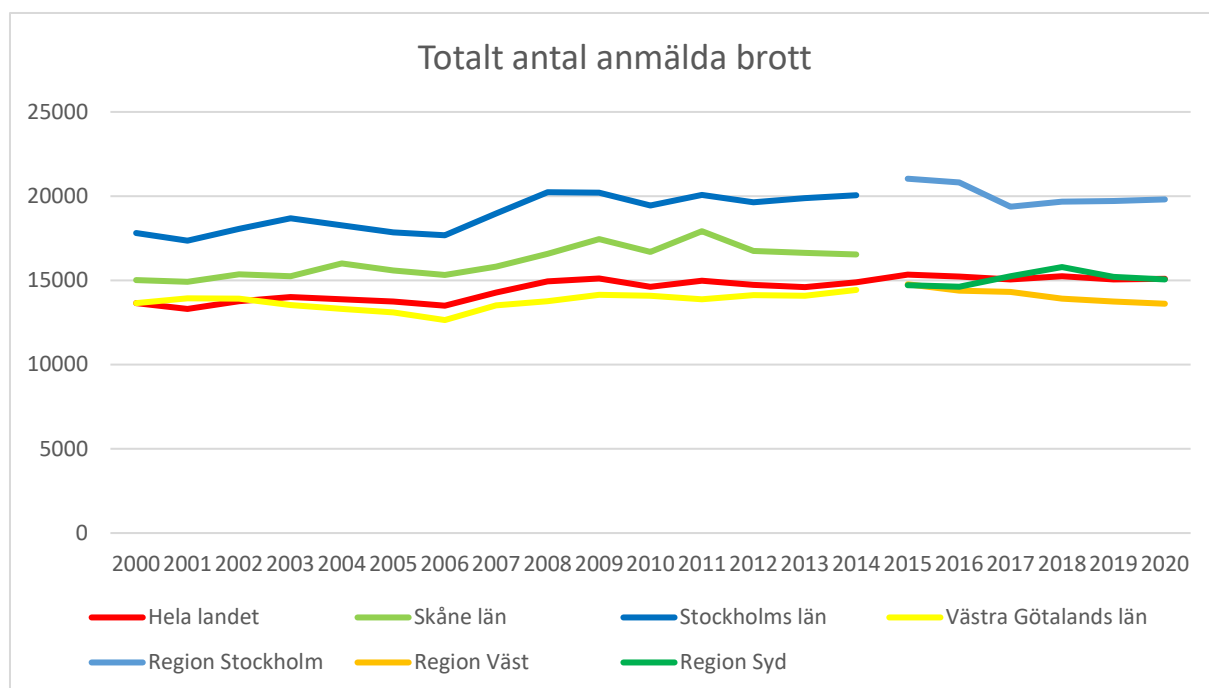
värderingar kan också påverka utvecklingen av vilka brott som anmäls.³ Sammantaget är detta viktigt att ha med sig när man jämför brottsstatistik från år till år, eller mellan kommuner.

Effekter av pandemin

De genomgångar av den preliminära månadsstatistiken som Brå, med anledning av pandemin, har utfört sedan april 2020, visar att förändringarna i antalet anmälda brott för vissa brottstyper troligtvis har skett till följd av pandemin. Till exempel bedöms minskningar i vissa brottstyper inom kategorierna brott mot person och stöldbrott, såsom misshandel av obekant och övrig stöld, vara en effekt av pandemin. Även de minskningar som kan ses för anmälda personrån och rattfylleribrott bedöms vara konsekvenser av pandemin. Likaså ökningarna av antalet anmälda skadegörelsebrott och narkotikabrott ses som delvis följer av pandemin. Pandemins påverkan på utvecklingen av det totala antalet anmälda brott under 2020 bedöms dock vara begränsad.⁴

Totalt antal anmälda brott Polisregion Syd

Från och med 2015 redovisas den regionala statistiken på polisregionnivå. Det innebär att Skåne från och med 2015 ingår, tillsammans med Kalmar, Kronoberg och Blekinge, i Polisregion Syd. Som figur 2 visar har Region Syd en lägre andel anmälda brott än Region Stockholm men en högre andel anmälda brott än Region Väst. Att Polisregion Syds antal anmälda brott 2020 ligger på ungefär samma nivå som Sverige beror på att de övriga länen som ingår i Polisregion Syd har ett lägre antal totalt anmälda brott än Skåne.⁵

Figur 2: Totalt antal anmälda brott per 100 000 invånare.⁶

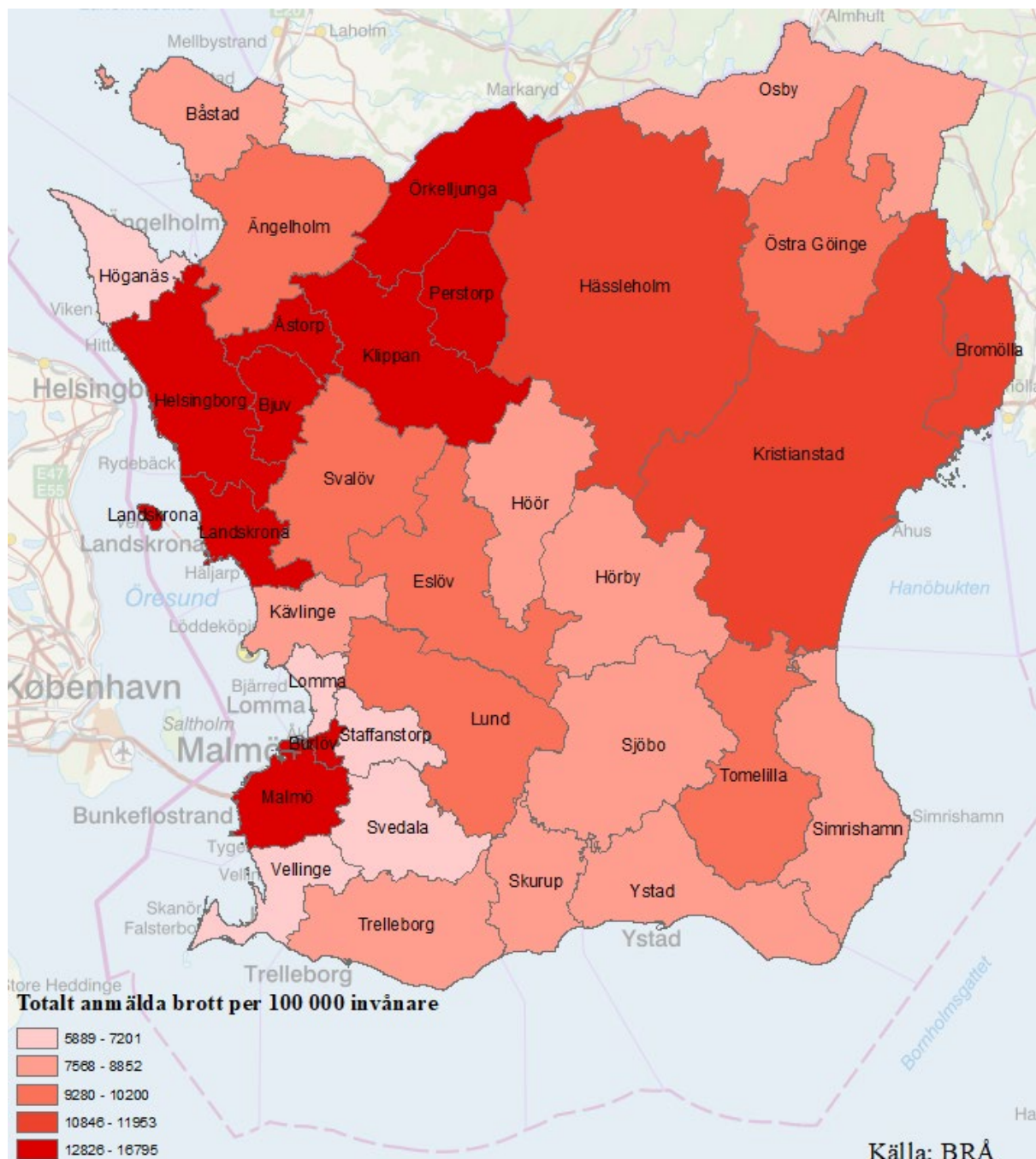
³ Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

⁴ Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

⁵ www.bra.se/statistik

⁶ www.bra.se/statistik

Av de 10 kommuner i Skåne med högst antal anmälda brott per 100 000 invånare återfinns sju av dem i nordvästra Skåne (Helsingborg, Åstorp, Örkelljunga, Klippan, Perstorp, Landskrona och Bjuv). Förutom dessa kommuner har även Malmö, Burlöv och Kristianstad en hög andel anmälda brott. I Lomma, Vellinge och Svedala anmäldes minst brott under 2020.⁷

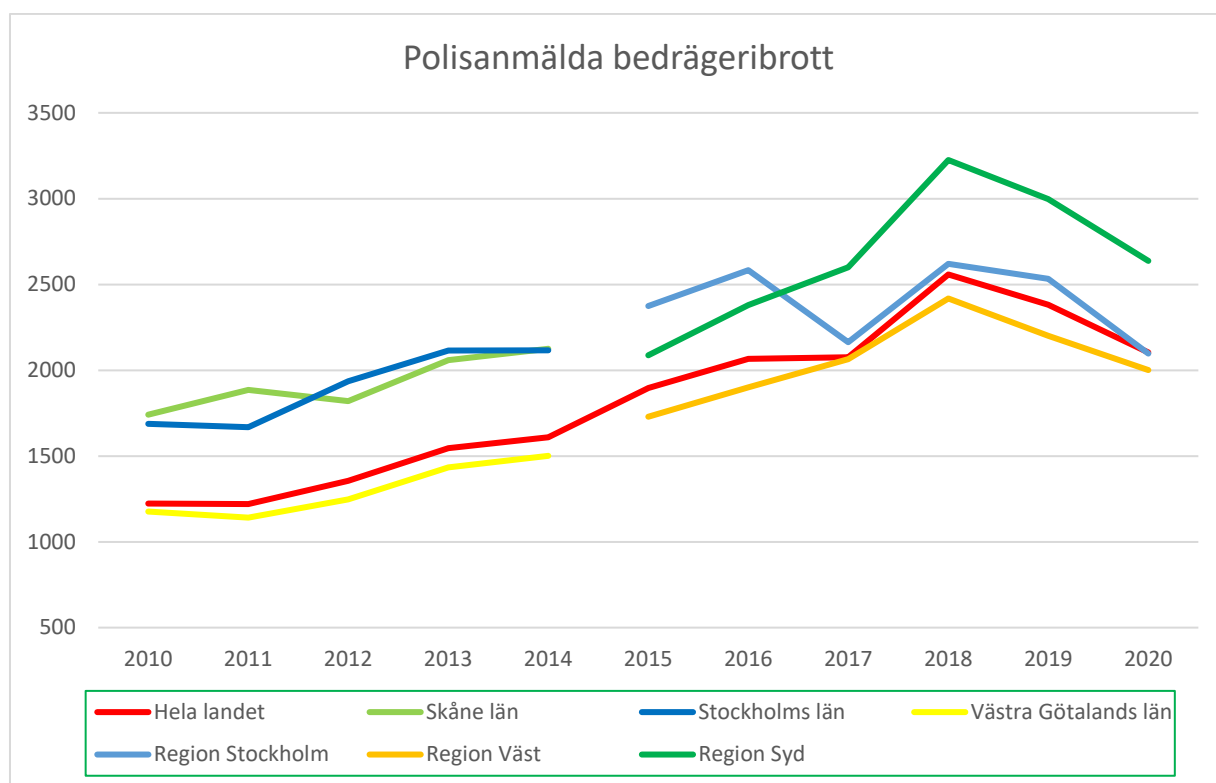
Figur 3: Totalt anmälda brott per 100 000 invånare i de skånska kommunerna.⁸

⁷ www.bra.se/statistik

⁸ www.bra.se/statistik

Bedrägerier

Bedrägeribrott var den brottskategori som minskade mest i antal anmälda brott i riket. Brottskategorin minskade med 11 %. Minskningen kommer dock efter ett antal år där antalet bedrägerier kraftigt ökat. Den brottstyp inom bedrägeribrotten som minskade mest var kortbedrägeri, som minskade med 25 %. Den brottstyp som ökade mest var bedrägeri genom social manipulation⁹, som ökade med 23 %.¹⁰ Polisen konstaterar att antalet bedrägerier där covid-19 har använts som ingång är färre än vad som befarades i början av pandemin och i det stora hela är en väldigt liten del av den totala bedrägeribrottsligheten.¹¹

Figur 4: Polisanmälda bedrägeribrott per 100 000 invånare.¹²

I förhållande till övriga Sverige är utsattheten för bedrägeribrott hög i Region Syd.¹³

De skånska kommunernas utsatthet för bedrägeribrott varierar stort mellan åren. En jämförelse av den polisanmälda statistiken över bedrägeribrott visar dock att bedrägeribrotten drabbar såväl små som mellan och stora kommuner.¹⁴

9 Brå; Social manipulation (Social engineering), en form av missbruk av förtroenderelation. Gärningspersonen tar kontakt med en person och förmår hen att begå eller låta bli att begå en handling genom att utnyttja en förtroenderelation, i syfte att ge ekonomisk vinning till gärningspersonen. Inkluderad i denna kategori är romansbedrägerier, investeringsbedrägerier, befogenhetsbedrägerier samt "annan typ".

10 Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

11 Polisen; Nationellt bedrägericentrum, Brottsutvecklingen – bedrägerier i Sverige 2020

12 www.bra.se/statistik

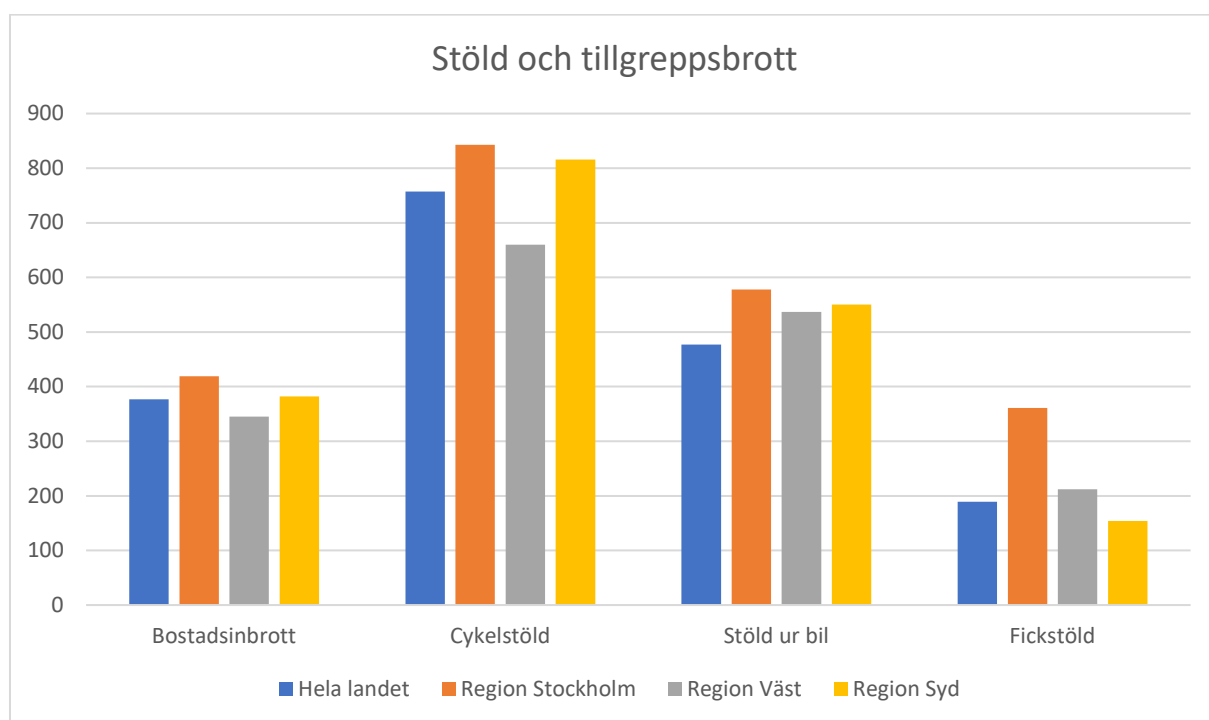
13 www.bra.se/statistik

14 www.bra.se/statistik

Stöld- och tillgreppsbrott

Under 2020 minskade de anmälda stöld- och tillgreppsbrotten med 3 % jämfört med 2019. I stort sett alla typer av anmälda stöldbrott minskade, men de brottstyper som minskade mest var fickstöld (44 %) och stöld i hotell, kafé, restaurang, biograf, teater, nöjes-, samlings- och ungdomslokal med mera (40 %). Bedömningen är att minskningarna för framförallt dessa brottstyper är konsekvenser av pandemin. Utvecklingen för andra brottstyper inom kategorin, exempelvis inbrottsstöld och tillgrepp av motorfordon, har inte varit lika tydlig.¹⁵

I jämförelse med förra året har cykelstölder och stöld ur bil ökat något i Polisregion Syd. I en jämförelse med de två andra storstadsregionerna utmärker sig Polisregion Syd mest negativt vad gäller cykelstölder. Däremot anmäls, i förhållande till folkmängden, få fickstölder i Syd (figur 5).¹⁶

Figur 5: Polisanmälda bostadsinbrott, cykelstölder, stöld ur bil samt fickstölder per 100 000 invånare¹⁷

Region Syd är enligt den nationella trygghetsundersökningen (NTU) den region där flest personer rapporterar att de utsatts för brott mot hushåll (bostadsinbrott, bilstöld, stöld ur/från fordon och cykelstöld). Totalt uppgav 17,8 % att de utsatts för brott mot hushåll. Detta kan jämföras med 15,5 % i Stockholms län, 13,9 % i Västra Götalands län och 13,6 % i hela riket.¹⁸

De kommuner i Skåne som under det senaste året återfinns bland de mest utsatta för stöld- och tillgreppsbrott är Malmö, Helsingborg, Örkelljunga, Burlöv, Landskrona, Klippan och Båstad.¹⁹

¹⁵ Brå; Kriminalstatistik 2020 Anmälda brott – slutlig statistik

¹⁶ www.bra.se/statistik

¹⁷ www.bra.se/statistik

¹⁸ Brå; Nationella trygghetsundersökningen 2020. Appendix och tabeller

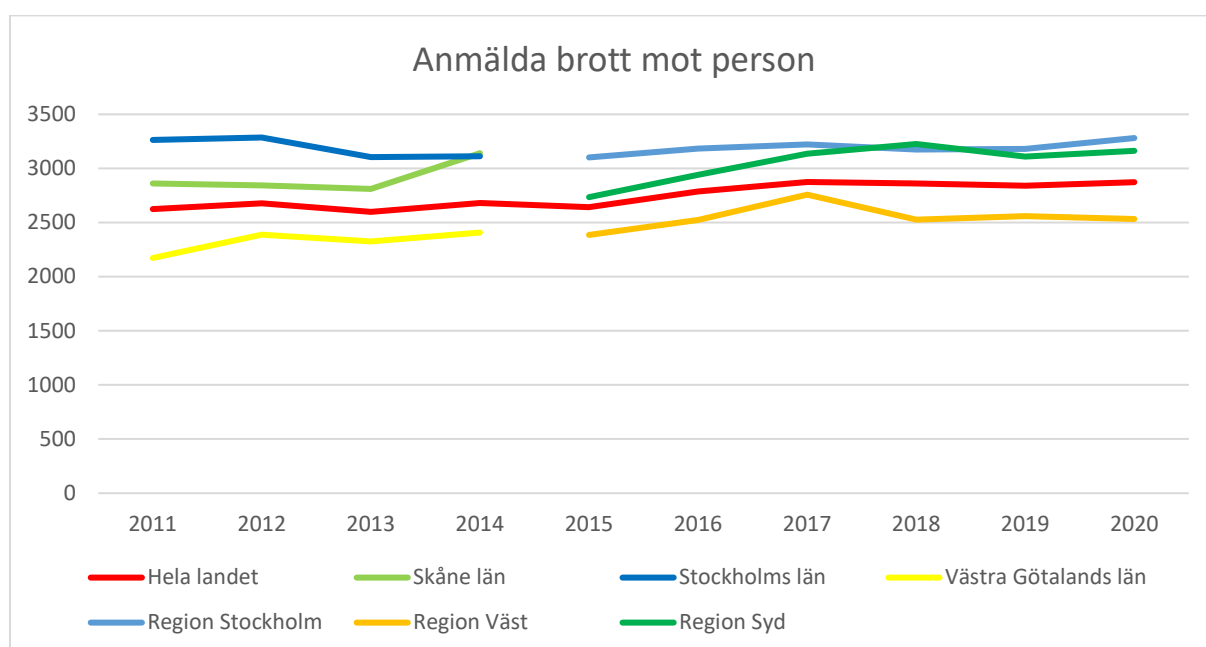
¹⁹ www.bra.se/statistik

Brott mot person

Antalet anmälda brott mot person 2020 motsvarade 19 % av samtliga anmälda brott under året. Det rörde sig om ca 299 000 brott, vilket var en ökning med 2 % jämfört med 2019 och en ökning med 20 % jämfört med 2011.²⁰ Inom kategorin brott mot person redovisas ungefär hälften av brottstyperna uppdelade efter brottsoffrets könstillhörighet. Av de brott mot person som är uppdelade efter könstillhörighet var 55 % riktade mot kvinnor och flickor och 45 % mot män och pojkar 2020.²¹

Brott mot person omfattar bland annat misshandel, ofredande samt olaga hot, som år 2020 var de brottstyper som stod för flest anmälningar (sammanlagt 64 %) av de anmälda brotten inom denna kategori. De genomgångar av som Brå med anledning av pandemin har utfört sedan i april 2020, visar att vissa misshandelsbrott troligen har påverkats av pandemin, men pandemins effekter på utvecklingen av brott mot person som helhet under 2020 bedöms vara begränsad.²²

I Polisregion Syd ökade antalet anmälda brott mot person med 2 % under 2020. Från 2015 – 2018 fanns en tydlig uppgång i antalet anmälda brott mot person i Region Syd (figur 6). Figuren visar även att utsattheten för brott mot person är högst i Region Stockholm, därefter Region Syd, jämfört med övriga riket.²³

Figur 6: Polis-anmälda brott mot person per 100 000 invånare.²⁴

De kommuner i Skåne med flest anmälningar om misshandel 2020 är Bjuv, Helsingborg Landskrona, Perstorp och Åstorp. Perstorp står ut med de högsta siffrorna två år i följd. För ofredande är Burlöv, Helsingborg, Hörby, Malmö, Perstorp och Tomelilla de mest brottsutsatta under 2020. När det gäller olaga hot är den anmälda brottsligheten som högst i Bjuv, Helsingborg, Landskrona, Perstorp, Örkelljunga och Östra Göinge.²⁵

20 Brå: Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

21 Brå: Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

22 Brå: Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

23 www.bra.se/statistik

24 www.bra.se/statistik

25 www.bra.se/statistik

När det gäller våld som förekommer i nära relation, är det svårt att jämföra olika kommuner mellan varandra. Det finns ett stort mörkertal, anmälningsbenägenheten är normalt sett låg för denna typ av brott, och kan skifta beroende på var du bor, socioekonomisk tillhörighet, utbildningsbakgrund, kultur osv. Det är också relativt sett få brott som anmäls per 100 00 invånare varpå skiftningarna kan vara drastiska från år till år. Sammanfattningsvis kan man säga att det förekommer i alla de skånska kommunerna och att anmälda brott inte enbart bör vara vägledande i arbetet för att kartlägga våldets omfattning.²⁶

År 2020 ökade anmälningarna om sexualbrott med 8 % jämfört med 2019. Mellan 2019 och 2020 ökade de anmälda våldtäkterna (ej oaktsamhet inkluderat) med 9 %. Jämfört med 2011 har de anmälda våldtäkterna ökat med 43 %. Ökningen under perioden kan delvis kopplas till förändringar i sexualbrottslagstiftningen, som har inneburit att fler gärningar än tidigare bedöms som våldtäkt. Utöver lagstiftningen kan även förändringar i anmälningsbenägenheten påverka antalet anmälda våldtäkter. Vid tolkning av statistiken bör man dessutom tänka på att enstaka anmälningar med ett stort antal brott kan ge upphov till årliga variationer i statistiken.²⁷ Med det i beaktan är de skånska kommunerna som har flest anmälningar om sexualbrott de tre senaste åren; Bjuv, Hässleholm, Malmö, Perstorp, Svalöv och Östra Göinge.²⁸

I förra årets lägesbild *Brottsutvecklingen i Sverige och Skåne 2019*²⁹ uppmärksammades personrånens uppgång framförallt mot barn under 18 år. Under 2020 anmäldes 2 % färre rån jämfört med 2019. Den vanligaste typen av rån, personrån (mot privatpersoner) minskade med 5 %. Samtidigt var 32 % riktade mot barn, vilket var 12 % färre anmälda brott än året innan.

Dödligt våld

År 2020 konstaterades 124 fall av dödligt våld i Sverige, vilket är det högsta antalet sedan mätningens start 2002. Jämfört med 2019 var det en ökning med 13 fall. Av de som föll offer för det dödliga våldet var 20 % kvinnor/flickor. Merparten av det dödliga våldet, 90 %, drabbade personer som var 18 år eller äldre.³⁰

År 2020 användes skjutvapen i 48 fall av dödligt våld, vilket var 3 fler än 2019. Sedan 2011 har antalet konstaterade fall av dödligt våld med skjutvapen stadigt ökat, från 17 fall 2011 till 48 fall 2020. Polisregion Syd skiljer sig från trenden i riket avseende dödligt våld med skjutvapen under 2020. Här minskade med det dödliga våldet med 5 fall.³¹

Narkotika

År 2020 ökade antalet anmälningar om narkotikabrott med 10 % jämfört med 2019. Merparten av de anmälda narkotikabrotten 2020 utgjordes av eget bruk (47 %) och innehav (43 %). De månadsvisa genomgångar av statistiken som Brå sedan i april 2020 har genomfört med anledning av pandemin visar att de anmälda narkotikabrotten har ökat under hela 2020. Kategorin präglas av regionala skillnader och en del av ökningen kan kopplas samman med polisens insatser inom ramen för operation Rimfrost. Även tillfälliga resursomläggningar inom polisen till följd av pandemin kan ha bidragit till ökningen.

26 Brå; Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

27 Brå; Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

28 www.bra.se/statistik

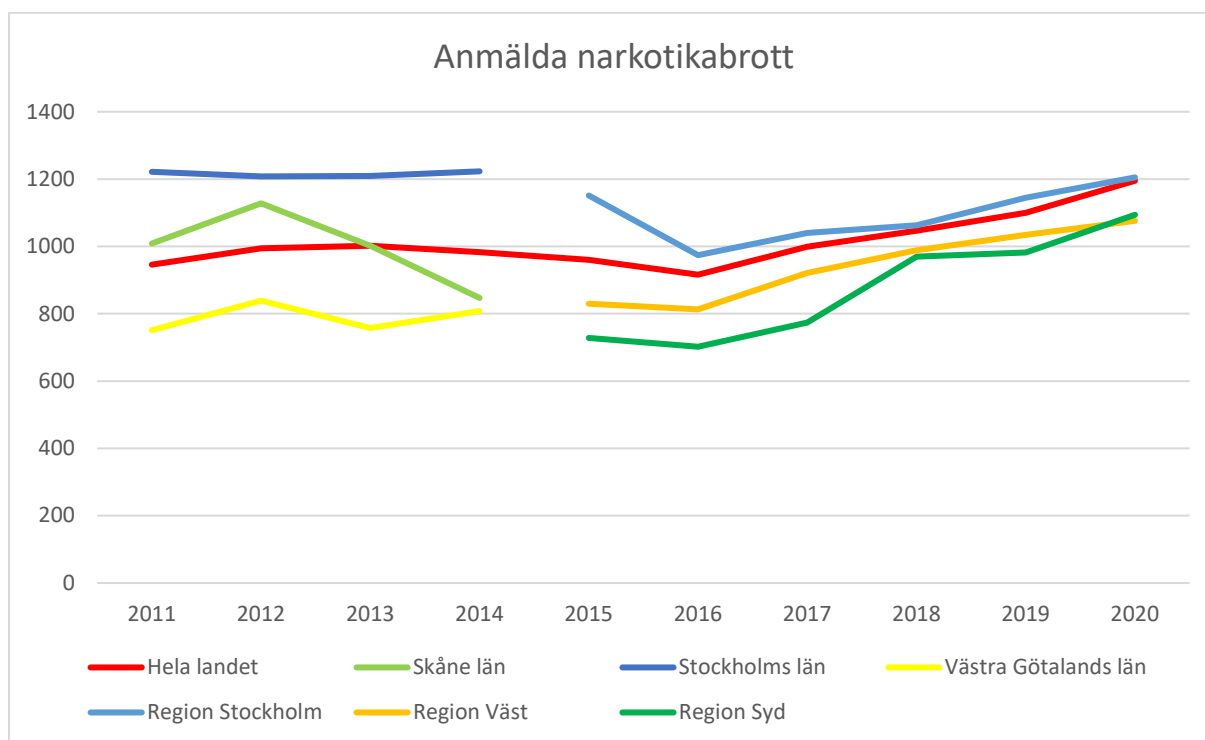
29 Länsstyrelsen Skåne

30 Brå; Konstaterade fall av dödligt våld, 2020

31 Brå; Konstaterade fall av dödligt våld, 2020

I Polisregion Syd ökade antalet anmälningar med 11 % jämfört med 2019. År 2016 uppmättes lägsta siffror för anmälda narkotikabrott i Region Syd. Sedan dess har antalet anmälda narkotikabrott i Region Syd ökat med 36 % (figur 7).³²

Narkotikabrott är ett så kallat polisinitierat brott, det vill säga antalet anmälda brott beror på hur aktivt polisen arbetar mot narkotika. Det gör att man bör vara restriktiv med att dra slutsatser om spridningen av droger i samhället har ökat eller minskat genom att studera de polisanmälda narkotikabrotten.

Figur 7: Anmälda narkotikabrott per 100 000 invånare³³

Ett annat sätt att följa bruket av narkotika är genom olika enkätstudier som till exempel CAN:s studie av skolelevs erfarenhet av droger. I Skåne angav 8 % av de tillfrågade eleverna i årskurs nio (sammanslaget år 2019-2020) att de använt narkotika någon gång, vilket är en ökning med 0,2 % i jämförelse med åren 2017-2018.³⁴ Medelvärdet för åren 2012-2016 låg på 8,5 %.³⁵ I årskurs 2 på gymnasiet uppgav 14 % att de använt narkotika någon gång (siffror från 2017-2018). Motsvarande siffra i riket är 12 %.³⁶

32 www.bra.se/statistik

33 www.bra.se/statistik

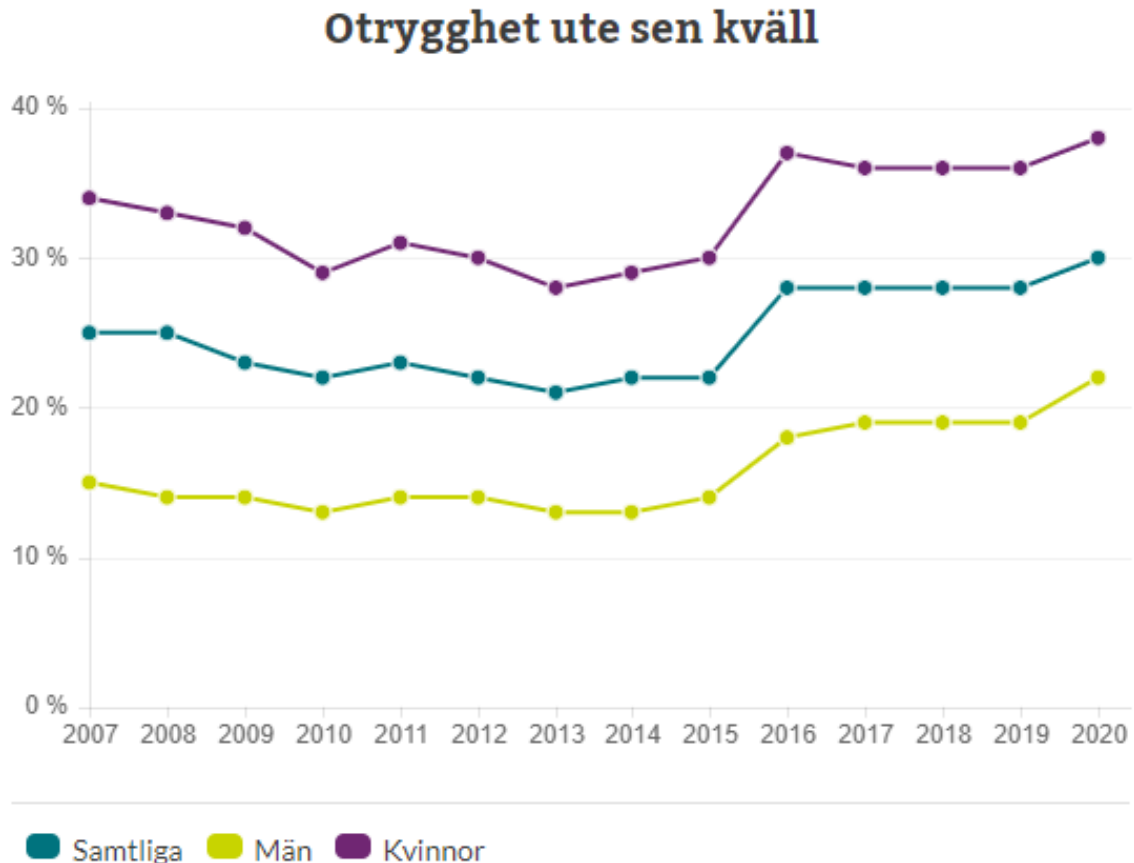
34 CAN: Skolelevs drogvanor 2020 rapport 197 tabellbilaga

35 CAN: Från Norrbotten till Skåne – ANDT-användningen bland skolungdomar i länen 1978-2018

36 Till följd av distansundervisning pga. covid-19-pandemin genomfördes ingen datainsamling i gymnasiet 2020 varför inga värden för 2019–2020 kan redovisas. CAN: Skolelevs drogvanor 2020 rapport 197 tabellbilaga

Trygghet

Brå genomför årligen den Nationella trygghetsundersökningen (NTU) vars syfte bland annat är att undersöka människors upplevelse av otrygghet. Totalt uppger 30 % av befolkningen (16–84 år) år 2020 att de känner sig mycket eller ganska otrygga eller att de till följd av otrygghet undviker att gå ut ensam under sena kvällar i sitt bostadsområde.³⁷ (Figur 8)

Figur 8: Andel (%) i riket som känner sig mycket/ganska otrygga samt de som avstår från att gå ut på grund av otrygghet, av samtliga och av männen respektive kvinnorna i befolkningen, (16-84 år).³⁸

Det är betydligt vanligare att kvinnor känner sig otrygga än att män gör det (38 % respektive 22 %). Bland män är andelen störst i åldersgruppen 75–84 år (24 %) medan andelen bland kvinnor är störst i åldersgruppen 20–24 år (45 %), tätt följt av åldersgruppen 75–84 år (44 %).

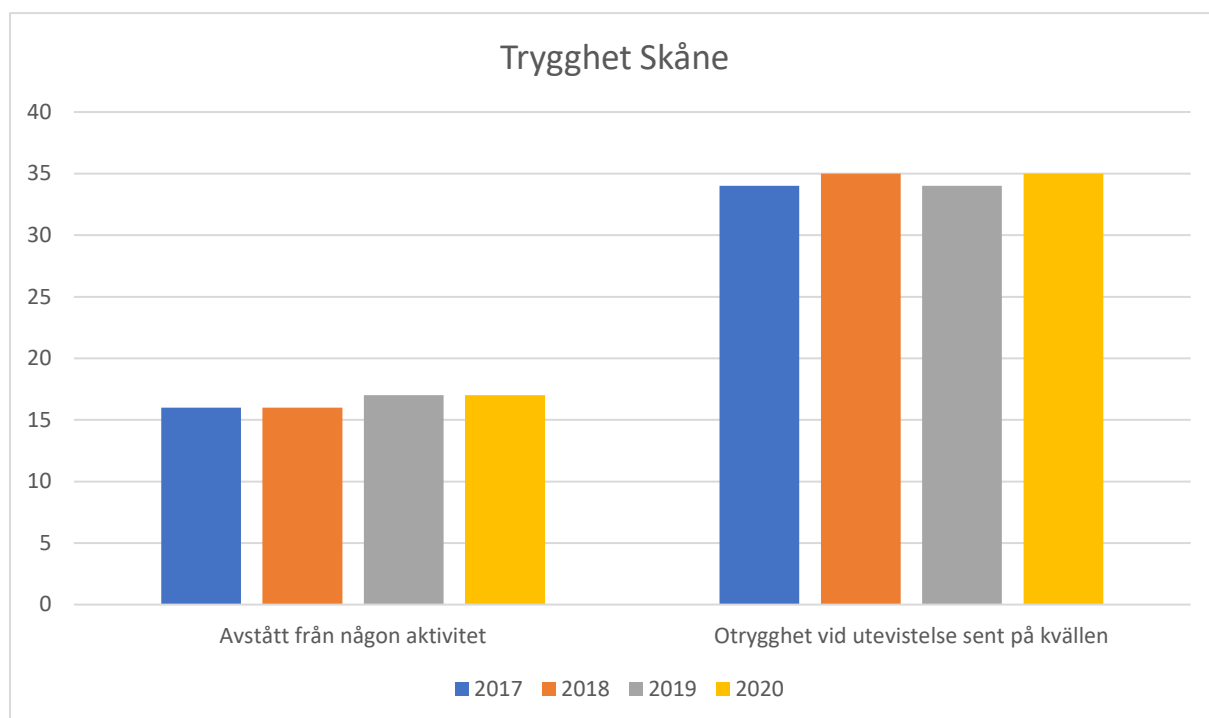
Näst efter Västmanlands län, är Skåne, det län där flest personer uppger att de känner sig otrygga vid utevistelse och/eller att de mycket/ganska ofta avstår en aktivitet på grund av oro för att utsättas för brott.³⁹

37 Brå: Nationella trygghetsundersökningen 2020

38 Brå: Nationella trygghetsundersökningen 2020

39 Brå: Nationella trygghetsmätningen 2020 appendix och tabeller

Enligt Polismyndighetens trygghetsmätning är de skånska kommuner där otryggheten upplevs högst Östra Göinge, Åstorp, Bromölla, Helsingborg och Perstorp. I till exempel Perstorp uppger 39 % att de känner sig otrygga ute ensamma sen kväll och i Östra Göinge oroar sig 61 % för inbrott i bostaden. I Bromölla uppger 46% att polisen inte bryr sig om lokala problem.⁴⁰

Figur 9: Andel (%) i Skåne som i NTU uppgett att de känner sig otrygga ute ensam sen kväll i det egna bostadsområdet, respektive uppgett att de mycket/ganska ofta avstått från en aktivitet på grund av otrygghet.⁴¹

Barn, unga och brott

Barn och unga under 18 år kan förekomma såväl som brottsoffer som förövare. Antalet anmälda brott mot barn och unga har ökat sedan 90-talet. Mörkertalet tros vara stort, särskilt i de fall där någon i familjen begår övergrepp.⁴² Kommittén mot barnmisshandel har räknat med att 10 % av alla barn i Sverige någon gång har bevittnat våld i hemmet. I absoluta tal innebär det fler än 200 000 barn.⁴³

År 2020 anmäldes sammantaget 24 700 misshandelsbrott mot barn under 18 år. Det motsvarade 30 % av alla anmälda misshandelsbrott. Jämfört med 2011 har dessa ökat med 29 %. Misshandelsbrotten mot barn anmäls i hög grad av förskola och skola, vilket märks i statistiken på så sätt att färre brott anmäls under sommaren är under skolterminerna.

Av de anmälda brotten om grov fridskränkning var majoriteten, hela 79 % brott mot barn. Av de anmälda våldtäktsbrotten 2020 bestod 46% av våldtäkterna mot barn, vilket innebar en ökning av antalet anmälningar med 21% jämfört med 2019, och en ökning med 44% jämfört med 2011. Av de anmälda våldtäkterna mot barn 2020 var 90 % brott mot en flicka och 10 % mot en pojke. Av de anmälda

40 Polisens trygghetsmätning 2020

41 Polisens trygghetsmätning 2020

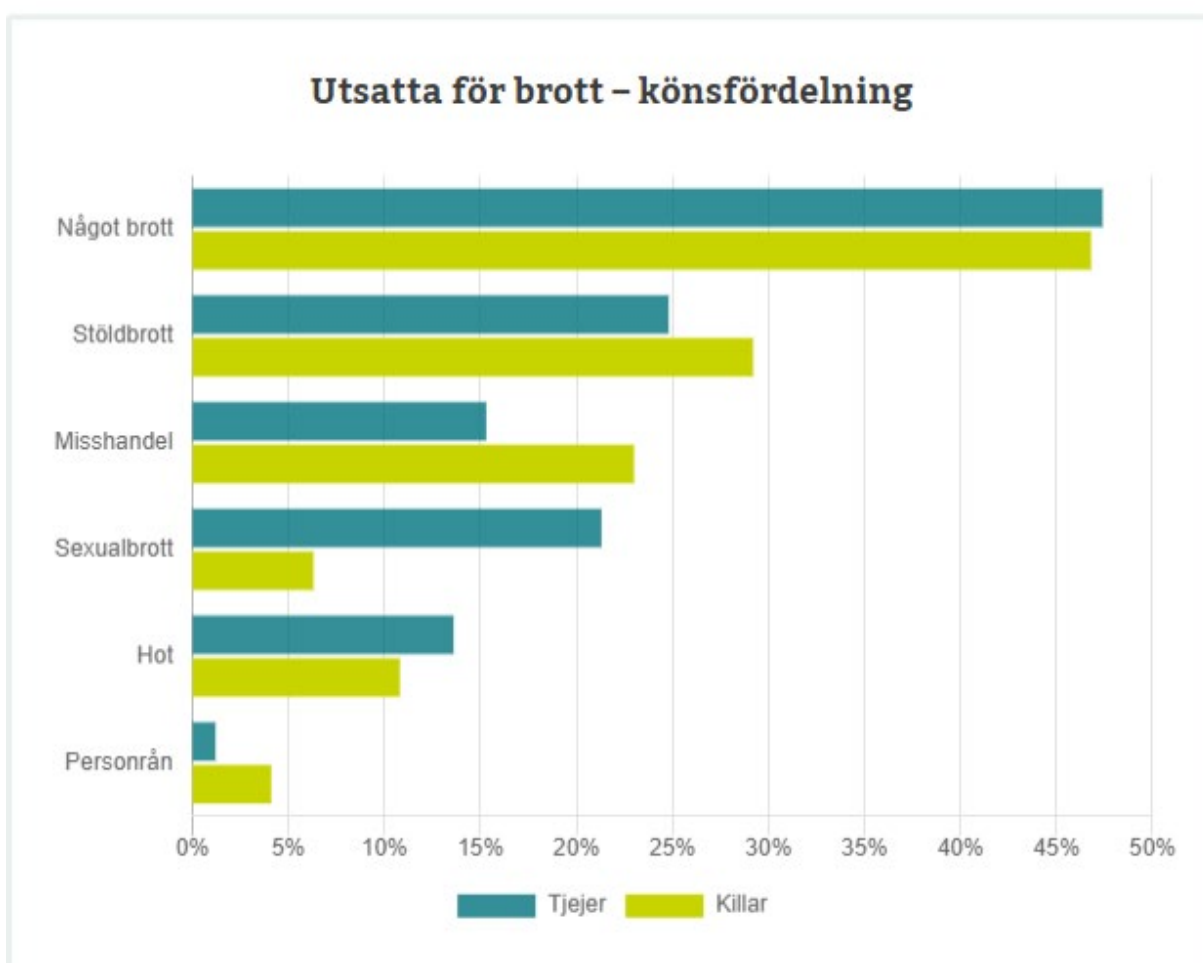
42 www.polisen.se

43 Nationellt centrum för kvinnofrid 2017

brotten om sexuellt ofredande 2020 var 44 % riktade mot barn, vilket var en ökning med 6% jämfört med 2019. Jämfört med 2011 syns en tydlig ökning av de anmälda brotten om sexuellt ofredande⁴⁴.

Brå tar med regelbundenhet fram Skolundersökningen för att kartlägga mörkertalet av brottslighet. Den senaste versionen är från 2019 och visar att nästan hälften (48 %) av eleverna uppger att de utsatts för stöld, misshandel, hot, rån eller sexualbrott minst en gång under de senaste tolv månaderna.⁴⁵

Tjejer och killar uppger utsatthet för brott i ungefär lika stor utsträckning, men strukturen skiljer sig åt (figur 10). Bland tjejer är det vanligast att ha utsatts för stöldbrott, följt av sexualbrott, och bland killar är stöldbrott vanligast, följt av misshandel. Svenskfödda elever med två utrikesfödda föräldrar uppger utsatthet för brott i större utsträckning än andra elever. Störst andel utsatta finns bland elever med skilda eller separerade föräldrar samt bland elever med svaga ekonomiska resurser. När det gäller de platser där de tillfrågade eleverna uppger att de utsatts för brott, visar resultaten att detta ofta sker i skolmiljön.⁴⁶

Figur 10: Andel elever uppdelat på kön som uppger att de utsatts för olika typer av brott under de senaste tolv månaderna.⁴⁷

44 Brå: Kriminalstatistik 2020: Anmälda brott. Slutstatistik

45 Brå Skolundersökningen om brott 2019

46 Brå Skolundersökningen om brott 2019

47 Brå Skolundersökningen om brott 2019

Ungefär hälften av eleverna 2019 uppger att de begått något brott (stöldbrott, våldsbrott, skadegörelse eller narkotikabrott) vid minst ett tillfälle under de senaste tolv månaderna, vilket är på ungefär samma nivå som 2017 och 2015. Samtliga brottstyper är vanligast bland killar. Däremot är könsskillnaderna relativt små vid stöldbrott och narkotikabrott, och större vid våldsbrott och skadegörelse.⁴⁸

Bland de elever som i Skolundersökningen om brott 2019 uppger att de begått något brott, har majoriteten även uppgett att de utsatts för brott under samma år. Den rapporterade utsattheten för brott är generellt högre bland dem som uppgett att de begått narkotikabrott, jämfört med andra brott.⁴⁹

De vanligaste brottstyperna som unga lagöverträdare misstänks för är narkotikabrott, brott mot annan person och stöldbrott. Antalet unga som lagförts för brott har minskat, från nästan 29 000 år 2008 till knappt 19 000 år 2017.⁵⁰

20 % av de personer som misstänktes för brott 2020 utgjordes av unga personer (15–20 år).

Ålder	Samtliga		Kvinnor		Män		Könsfördelning	
	Antal	Procent	Antal	Procent	Antal	Procent	Kvinnor	Män
15–17	19 000	10	4 450	10	14 500	9	23	77
18–20	20 200	10	3 890	9	16 300	11	19	81
21–29	49 900	25	10 300	23	39 600	26	21	79
30–49	74 100	37	18 300	41	55 800	36	25	75
50–	35 300	18	8 070	18	27 200	18	23	77
Samtliga*	198 000	100	44 900	100	153 000	100	23	77

* Avser samtliga personer där uppgift om ålder fanns 2020.

Figur 11: Antal misstänkta personer efter ålder, 2020⁵¹

Utvecklingsområden inom det brottsförebyggande området

Använd hela spektrum av insatser med tydligt fokus på brotten

Vi behöver använda oss av såväl social som situationell brottsprevention och insatser behöver finnas på alla tre nivåerna, universell, selektiv och indikerad. Det handlar om att göra en bedömning av vilka insatser som kan ha störst effekt på de faktorer som gör att just brott uppstår.⁵²

Utveckla insatser för unga

Flera av de insatser som görs på lokal nivå när det gäller ungas kriminalitet har inte har stöd i forskning, och det behövs mer effektiva åtgärder för unga som begår brott. Vanliga insatser är information i skolor eller så kallade orosamtal. Det är insatser som riktar sig till barn och ungdomar som aldrig begått ett brott eller som begått sitt första brott, en grupp där ett fåtal kommer att fastna i fortsatt kriminalitet. Insatser som har forskningsstöd är tydligt riktade mot de specifika problem med kriminalitet som pojkar

48 Brå Skolundersökningen om brott 2019

49 Brå Skolundersökningen om brott 2019

50 www.bra.se

51 www.bra.se

52 Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021

och flickor har. Idag saknas sekundära insatser i arbetet samt att de insatser som riktar sig till dem med mer omfattande kriminalitet, eller risk för mer omfattande kriminalitet behöver utvecklas.⁵³

Våldsutövare

Att jobba brottsförebyggande mot våld i nära relationer och våld i offentlig miljö handlar om att ha ett jämställdhetsperspektiv, genomföra universella insatser och att ge skydd till utsatta kvinnor och män mot fortsatt våld. Det är viktiga insatser som bör ges mer resurser. Men det handlar också om insatser när våldet håller på att eskalera runt en individ eller i en situation. De män (som det oftast handlar om) och kvinnor som utövar våld måste ges goda möjligheter att ändra sitt beteende, oavsett om de avtjänar ett straff och är i kriminalvård eller om de behöver hjälp och stöd av andra verksamheter i kommun eller civilsamhälle. Ibland måste våldsutövare tvingas trappa ner sitt våld med stöd av rättsväsendet, till exempel genom så kallad fokuserad avskräckning, som är en del av strategin Sluta skjut. Den delen av spektrumet av insatser är underdimensionerad, och bör öka för att undvika att fler utsätts för våld.⁵⁴

Återfallsförebyggande

De som vill lämna ett kriminellt liv måste ges möjligheten. Att jobba brottsförebyggande handlar inte bara om att arbeta med unga som ännu inte har, eller just börjat begå brott. Det handlar också om att förebygga återfall i brott. Hur duktiga vi än är på att förebygga kriminalitet bland unga kommer en liten andel ändå att fortsätta begå brott, och några dessutom att återfalla i brott. Här behövs snabba och samordnade insatser från flera aktörer med en tydlig ansvarsfördelning. Detta är särskilt viktigt under de perioder de inte befinner sig i kriminalvård. När livsstilskriminella är motiverade behöver de relativt snabbt få tillgång till olika insatser. Ansvar för de här personerna är oklar när de inte befinner sig på en kriminalvårdsanstalt. I dag finns alltför sällan utarbetade rutiner eller överenskommelser för lokala aktörer hur de kan förebygga återfall i brott.⁵⁵

Utvärdera det brottsförebyggande arbetets effekter på brottslighet

Att jobba kunskapsbaserat innebär att aktörer tar sig an ett problem på ett systematiskt sätt. Detta skapar förutsättningar att nå uppsatta mål och att undersöka effekterna av arbetet. Även om många initiativ följts upp, ser Brå en avsaknad av utvärderingar med syfte att ta reda på hur initiativen förebygger brott och att det för sällan är en vetenskaplig utvärdering som gjorts.⁵⁶

53 Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021

54 Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021

55 Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021

56 Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021

Referenser

Brå: Det brottsförebyggande arbetet i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov 2021.

Brå: Kriminalstatistik 2020. Anmälda brott. Slutlig statistik

Brå: Kriminalstatistik 2020. Konstaterade fall av dödligt våld. En granskning av anmält dödligt våld 2020.

Brå: Nationella trygghetsundersökningen 2020. Appendix och tabeller

Brå: Nationella trygghetsundersökningen 2020. Om utsatthet, otrygghet och förtroende

Brå: Skolundersökningen om brott 2019

CAN: CAN: Från Norrbotten till Skåne – ANDT-användningen bland skolungdomar i länen 1978-2018

CAN: Skolelevers drogvanor 2020 rapport 197 tabellbilaga

Polisen: Trygghetsmätning 2020

Polisen; Nationellt bedrägericentrum, Brottsutvecklingen – bedrägerier i Sverige 2020

www.bra.se/statistik

www.nck.se

www.polisen.se